

EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE HARTA

(2016/C 202/02)

Sisukord

	Lehekülg
PREAMBUL	393
I JAOTIS VÄÄRIKUS	394
II JAOTIS VABADUSED	395
III JAOTIS VÕRDSUS	397
IV JAOTIS SOLIDAARSUS	496
V JAOTIS KODANIKE ÕIGUSED	401
VI JAOTIS ÕIGUSEMÕISTMINE	403
VII JAOTIS HARTA TÕLGENDAMIST JA KOHALDAMIST REGULEERIVAD ÜLDSÄTTED	404

EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE HARTA

Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutavad Euroopa Liidu põhiõiguste hartana pidulikult välja järgmise teksti:

EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE HARTA

Preambul

Euroopa rahvad on üha tihedamat omavahelist liitu luues otsustanud jagada rahulikku, ühistele väärtustele rajatud tulevikku.

Liit teadvustab oma vaimset ja moraalset pärandit ning rajaneb inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse ja solidaarsuse jagamatutel ja universaalsetel põhiväärtustel; liidu aluseks on demokraatia ning õigusriigi põhimõte. Liidu kodakondsuse kehtestamise ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisega seab liit üksikisiku oma tegevuse keskmesse.

Liit toetab nende ühiste väärtuste säilitamist ja arendamist, austades samal ajal Euroopa rahvaste kultuuride ja tavade mitmekesisust, samuti liikmesriikide riiklikku identiteeti ning nende riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi asutuste korraldust; liit püüab edendada tasakaalustatud ja säästvat arengut ning tagada inimeste, teenuste, kaupade ja kapitali vaba liikumise ja asutamisevabaduse.

Selleks on ühiskonna muutust, sotsiaalset progressi ning teaduse ja tehnika arengut silmas pidades vaja tugevdada põhiõiguste kaitset, tuues need hartas selgemini esile.

Käesoleva hartaga kinnitatakse liidu pädevuse ja ülesannete ning subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt õigusi, mis tulenevad eelkõige liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest ja rahvusvahelistest kohustustest, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist, liidu ja Euroopa Nõukogu poolt vastuvõetud sotsiaalhartaadest ning Euroopa Liidu Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikast. Seoses sellega võtavad liidu ja liikmesriikide kohtud harta tõlgendamisel asjakohaselt arvesse selgitusi, mis valmistati ette harta eelnõu koostanud konvendi presiidiumi järelevalve all ning mida uuendati Euroopa Konvendi presiidiumi vastutusel.

Nende õigustega kaasnevad vastutus ning kohustused teiste inimeste, inimühiskonna ja tulevaste põlvkondade ees.

Seepärast tunnustab liit järgmisena esitatud õigusi, vabadusi ja põhimõtteid.

I JAOTIS
VÄÄRIKUS

Artikkel 1

Inimväärikus

Inimväärikus on puutumatu. Seda tuleb austada ja kaitsta.

Artikkel 2

Õigus elule

1. Igaühel on õigus elule.
2. Kedagi ei tohi surma mõista ega hukata.

Artikkel 3

Õigus isikupuutumatusetele

1. Igaühel on õigus kehalisele ja vaimsele puutumatusetele.
2. Meditsiini ja bioloogia valdkonnas tuleb eelkõige austada järgmisi nõudeid ja keelde:
 - a) asjaomase isiku vaba ja teadliku nõusoleku, mis on antud seaduses ettenähtud korra kohaselt, nõue,
 - b) eugeeniliste, eelkõige isikute valikuga seotud toimingute keeld,
 - c) inimkehast või selle osast kui sellisest rahalise tulu saamise keeld,
 - d) inimeste reproduktiivse kloonimise keeld.

Artikkel 4

Piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld

Kedagi ei tohi piinata ega ebainimlikult või alandavalt kohelda ega karistada.

Artikkel 5

Orjapidamise ja sunniviisilise töö keeld

1. Kedagi ei tohi pidada orjuses ega sunduses.
2. Kellelki ei tohi nõuda sunniviisilist või kohustuslikku töötamist.
3. Inimkaubandus on keelatud.

II JAOTIS VABADUSED

Artikkel 6

Õigus vabadusele ja turvalisusele

Igäihel on õigus isikuvabadusele ja turvalisusele.

Artikkel 7

Era- ja perekonnaelu austamine

Igäihel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust.

Artikkel 8

Isikuandmete kaitse

1. Igäihel on õigus oma isikuandmete kaitsele.
2. Selliseid andmeid tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel. Igäihel on õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja nõuda nende parandamist.
3. Nende sätete täitmist kontrollib sõltumatu asutus.

Artikkel 9

Õigus abielluda ja õigus luua perekond

Õigus abielluda ja õigus luua perekond tagatakse nende õiguste kasutamist reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohaselt.

Artikkel 10

Mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadus

1. Igäihel on õigus mõtte-, südametunnistuse- ja usuvabadusele. See õigus kätkeb vabadust muuta usku või veendumusi, samuti vabadust kuulutada usku või veendumusi nii üksi kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt kultuse, õpetamise, tava ja kombetalituse kaudu.
2. Õigust keelduda sõjaväeteenistusest oma veendumuste tõttu tunnustatakse selle õiguse kasutamist reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohaselt.

Artikkel 11

Sõna- ja teabevabadus

1. Igaühel on õigus sõnavabadusele. See õigus kätkeb arvamusevabadust ning vabadust saada ja levitada teavet ja ideid avaliku võimu sekkumiseta ning sõltumata riigipiiridest.
2. Massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust austatakse.

Artikkel 12

Kogunemis- ja ühinemisvabadus

1. Igaühel on õigus rahumeelselt koguneda ning moodustada ühinguid kõigil tasanditel, eelkõige poliitika, ametiühingute ja kodanikuühiskonna valdkonnas; see kätkeb igaühe õigust oma huvide kaitseks ametiühinguid luua ja neisse astuda.
2. Liidu tasandi poliitilised erakonnad toetavad liidu kodanike poliitilise tahte väljendamist.

Artikkel 13

Kunsti ja teaduse vabadus

Kunsti ja teadusuuringuid ei piirata. Akadeemilist vabadust austatakse.

Artikkel 14

Õigus haridusele

1. Igaühel on õigus haridusele ning õigus saada kutse- ja täiendusõpet.
2. See õigus kätkeb võimalust saada tasuta kohustuslikku haridust.
3. Vabadust asutada demokraatia põhimõtetest lähtudes haridusasutusi ja vanemate õigust tagada lastele oma usuliste, filosoofiliste ja pedagoogiliste veendumuste kohane haridus ja õpetamine austatakse nimetatud vabaduse ja õiguse kasutamist reguleerivate siseriiklike õigusaktide kohaselt.

Artikkel 15

Kutsevabadus ja õigus teha tööd

1. Igaühel on õigus teha tööd ja tegutseda vabalt valitud või vastuvõetaval kutsealal.
2. Igal liidu kodanikul on vabadus otsida tööd, töötada, teostada asutamisõigust ning pakkuda teenuseid kõikides liikmesriikides.
3. Kolmandate riikide kodanikel, kellel on luba töötada liikmesriikide territooriumil, on õigus liidu kodanikega võrdsetele töötingimustele.

*Artikkel 16***Ettevõtlusvabadus**

Ettevõtlusvabadust tunnustatakse liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt.

*Artikkel 17***Õigus omandile**

1. Igaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja parandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kellelki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides.

2. Intellektuaalomandit kaitstakse.

*Artikkel 18***Varjupaigaõigus**

Varjupaigaõigus tagatakse 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooni ja 31. jaanuari 1967. aasta pagulasseisundi protokollis sätestatud ning Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „aluslepingud”) kohaselt.

*Artikkel 19***Kaitse tagasisaatmise, väljasaatmise või väljaandmise korral**

1. Kollektiivne väljasaatmine on keelatud.

2. Kedagi ei tohi tagasi saata, välja saata või välja anda riiki, kus teda tõsiselt ohustab surmanuhtlus, piinamine või muu ebainimlik või alandav kohtlemine või karistus.

III JAOTIS**VÕRDSUS***Artikkel 20***Võrdsus seaduse ees**

Kõik on seaduse ees võrdsed.

Artikkel 21

Diskrimineerimiskeeld

1. Keelatud on igasugune diskrimineerimine, sealhulgas diskrimineerimine soo, rassi, nahavärvuse, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usutunnistuse või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, rahvusvähemusse kuulumise, varalise seisundi, sünnipära, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.
2. Igasugune kodakondsuse alusel diskrimineerimine on aluslepingute reguleerimisalas keelatud, ilma et eelöeldu piiraks nende erisätete kohaldamist.

Artikkel 22

Kultuuriline, usuline ja keeleline mitmekesisus

Liit austab kultuurilist, usulist ja keelelist mitmekesisust.

Artikkel 23

Naiste ja meeste võrdõiguslikkus

Naiste ja meeste võrdõiguslikkus tuleb tagada kõikides valdkondades, kaasa arvatud tööhõive, töö ja palk.

Võrdõiguslikkuse põhimõte ei takista säilitamast või võtmast meetmeid, mis annavad alaesindatud soole erilisi eeliseid.

Artikkel 24

Lapse õigused

1. Lastel on õigus heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele. Lapsed võivad vabalt väljendada oma seisukohti. Neid seisukohti võetakse arvesse lapsega seotud küsimustes vastavalt tema vanusele ja küpsusele.
2. Kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid.
3. Igal lapsel on õigus säilitada regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt oma mõlema vanemaga, kui see ei ole lapse huvidega vastuolus.

Artikkel 25

Eakate õigused

Liit tunnustab ja austab eakate õigust elada inimväärset ja iseseisvat elu ning osaleda sotsiaal- ja kultuurielus.

*Artikkel 26***Puuetega inimeste integreerimine ühiskonda**

Liit tunnustab ja austab puuetega inimeste õigust saada kasu meetmetest, mille eesmärk on tagada nende iseseisvus, sotsiaalne ja tööalane integratsioon ning osalemine ühiskonnaelus.

IV JAOTIS

SOLIDAARSUS*Artikkel 27***Töötajate õigus olla ettevõttes informeeritud ja ära kuulatud**

Töötajatele või nende esindajatele tuleb asjakohasel tasandil tagada, et nad saaksid õigel ajal informatsiooni ja et nendega konsulteeritaks liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud juhtudel ja tingimustel.

*Artikkel 28***Kollektiivläbirääkimiste ja kollektiivse tegutsemise õigus**

Töötajatel ja tööandjatel või nende organisatsioonidel on liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt õigus pidada asjakohasel tasandil läbirääkimisi kollektiivlepingute üle ja neid sõlmida ning huvide konflikti korral kollektiivselt oma õigusi kaitsta, sealhulgas streikida.

*Artikkel 29***Õigus kasutada tööhõiveteenuseid**

Igäühel on õigus kasutada tasuta tööhõiveteenuseid.

*Artikkel 30***Kaitse põhjendamatu vallandamise korral**

Igal töötajal on õigus kaitsele põhjendamatu vallandamise eest liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt.

*Artikkel 31***Head ja õiglased töötingimused**

1. Igal töötajal on õigus töötingimustele, mis on tema tervise, ohutuse ja väärikuse kohased.
2. Igal töötajal on õigus maksimaalse tööaja piirangule ning igapäevastele ja -nädalastele puhkeajadele ja iga-aastasele tasulisele puhkusele.

Artikkel 32

Keeld kasutada laste tööjõudu ja noorte töötajate kaitse

Laste töölevõtmine on keelatud. Töölevõtmisel ei või vanuse alammäär olla madalam kui iga, mil lõpeb koolikohustus, ilma et eelõeldu mõjutaks noortele soodsamate eeskirjade kohaldamist ja piiratud erandeid.

Töölevõetud noorte töötingimused peavad olema eakohased ning noori tuleb kaitsta majandusliku eksploateerimise ja töö eest, mis võiks kahjustada nende ohutust, tervist või kehalist, vaimset, kõlblist või sotsiaalset arengut või takistada hariduse omandamist.

Artikkel 33

Perekonna- ja tööelu

1. Perekond on õigusliku, majandusliku ja sotsiaalse kaitse all.
2. Selleks et oleks võimalik perekonna- ja tööelu kokku sobitada, on igäihel õigus kaitsele vallandamise eest raseduse ja sünnituse tõttu, õigus tasulisele rasedus- ja sünnituspuhkusele ning lapsehoolduspuhkusele lapse sünni või lapsendamise järel.

Artikkel 34

Sotsiaalkindlustus ja sotsiaalabi

1. Liit tunnustab ja austab õigust sotsiaalkindlustushüvitistele ja sotsiaalteenustele, mille kaudu pakutakse liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud eeskirjade kohast kaitset raseduse ja sünnituse, haiguse, tööõnnetuste, ülalpeetavaks muutumise, eakuse või töökoha kaotuse korral.
2. Igäihel, kelle elukoht on Euroopa Liidus ja kes seal seaduslikult liigub, on õigus saada sotsiaalkindlustushüvitisi ja sotsiaalseid soodustusi liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt.
3. Sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemiseks tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud eeskirjade kohaselt rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid.

Artikkel 35

Tervishoid

Igäihel on õigus ennetavale tervishoiule ning ravile siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud tingimustel. Kõigi liidu poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

*Artikkel 36***Võimalus kasutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid**

Liidu sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks tunnustab ja austab liit võimalust kasutada aluslepingute kohaselt siseriiklike õigusaktide ja tavadega ettenähtud üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid.

*Artikkel 37***Keskkonnakaitse**

Kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja keskkonna kvaliteedi parandamine tuleb integreerida liidu poliitikasse ning tagada säästva arengu põhimõtte kohaselt.

*Artikkel 38***Tarbijakaitse**

Liidu poliitikaga tagatakse tarbijakaitse kõrge tase.

V JAOTIS

KODANIKE ÕIGUSED*Artikkel 39***Õigus hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel**

1. Igal liidu kodanikul on Euroopa Parlamendi valimistel õigus hääletada ja kandideerida selles liikmesriigis, kus on tema elukoht, samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel.
2. Euroopa Parlamendi liikmed valitakse otsestest ja üldistel valimistel vaba ja salajase hääletuse teel.

*Artikkel 40***Õigus hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel**

Igal liidu kodanikul on õigus hääletada ja kandideerida kohalikel valimistel selles liikmesriigis, kus on tema elukoht, samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel.

*Artikkel 41***Õigus heale haldusele**

1. Igaühel on õigus sellele, et liidu institutsioonid, organid ja asutused käsitleksid tema küsimusi erapooletult, õiglaselt ning mõistliku aja jooksul.

2. See õigus kätkeb:

- a) igäihe õigust, et teda kuulatakse ära enne seda, kui tema suhtes kohaldatakse üksikmeedet, mis võib teda kahjustada;
- b) igäihe õigust tutvuda teda puudutavate andmetega, võttes samal ajal arvesse konfidentsiaalsuse ning ameti- ja ärisaladusega seotud õigustatud huve;
- c) asutuste kohustust põhjendada oma otsuseid.

3. Igäihel on õigus saada liikmesriikide õiguse ühiste üldprintsipiide kohaselt liidult hüvitist mis tahes kahju eest, mida selle institutsioonid või teenistujad on oma ülesannete täitmisel tekitanud.

4. Igal kodanikul on õigus pöörduda liidu institutsioonide poole ühes aluslepingute keeltest ning talle tuleb vastata samas keeles.

Artikkel 42

Õigus tutvuda dokumentidega

Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, on õigus tutvuda liidu institutsioonide, organite ja asutuste mis tahes kandjal säilitatavate dokumentidega.

Artikkel 43

Euroopa ombudsman

Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, on õigus pöörduda Euroopa ombudsmani poole seoses liidu institutsioonide, organite või asutuste tegevuses ilmnenu haldusomavoliga, välja arvatud Euroopa Liidu Kohtu tegevus õigusemõistjana.

Artikkel 44

Õigus esitada petitioone

Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on liikmesriigis, on õigus pöörduda petitiooniga Euroopa Parlamendi poole.

Artikkel 45

Liikumis- ja elukohavabadus

1. Igal liidu kodanikul on õigus liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada.
2. Liikumis- ja elukohavabaduse võib aluslepingute kohaselt anda ka kolmandate riikide kodanikele, kes elavad seaduslikult liikmesriigi territooriumil.

*Artikkel 46***Diplomaatiline ja konsulaarkaitse**

Igal liidu kodanikul on kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi oma kodanikel.

VI JAOTIS

ÕIGUSEMÕISTMINE*Artikkel 47***Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele**

Igäühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus.

Igäühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igäühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud.

Isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.

*Artikkel 48***Süütuse presumptsioon ja kaitseõigus**

1. Iga süüdistatavat peetakse süütaks seni, kuni tema süü ei ole seaduse kohaselt tõendatud.
2. Iga süüdistatava õigus kaitsele on tagatud.

*Artikkel 49***Kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte**

1. Kedagi ei tohi tunnistada süüdi kuriteos teo või tegevusetuse eest, mis selle toimepanemise ajal kehtinud siseriikliku või rahvusvahelise õiguse järgi ei olnud kuritegu. Samuti ei või kohaldada raskemat karistust kui kuriteo toimepanemise ajal ettenähtu. Kui pärast kuriteo toimepanemist nähakse seadusega ette kergem karistus, kohaldatakse seda karistust.

2. See artikkel ei takista anda kohtu alla ega karistada isikut ükskõik missuguse teo või tegevusetuse eest, mis selle toimepanemise ajal oli kuritegu maailma riikide peres tunnustatud üldpõhimõtete järgi.

3. Karistuste raskus ei tohi olla kuriteo suhtes ebaproportsionaalne.

Artikkel 50

Mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeld

Kedagi ei tohi uuesti kohtu alla anda ega karistada kuriteo eest, milles ta on liidu territooriumil seaduse järgi juba lõplikult õigeks või süüdi mõistetud.

VII JAOTIS

HARTA TÕLGENDAMIST JA KOHALDAMIST REGULEERIVAD ÜLDSÄTTED

Artikkel 51

Reguleerimisala

1. Harta sätted on subsidiaarsuse põhimõtet arvesse võttes ette nähtud liidu institutsioonidele, organitele ja asutustele ning liikmesriikidele üksnes liidu õiguse kohaldamise korral. Seepärast austavad nad õigusi, järgivad põhimõtteid ning edendavad nende kohaldamist oma asjaomase pädevuse kohaselt, võttes arvesse liidule aluslepingute muudes osades antud volituste piire.

2. Harta ei laienda liidu õiguse reguleerimisala kaugemale senisest pädevusest, ei lisa liidule uusi pädevusvaldkondi ja ülesandeid ega muuda aluslepingute teistes osades määratletud pädevust ja ülesandeid.

Artikkel 52

Õiguste ja põhimõtete ulatus ja tõlgendamine

1. Hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata ainult seadusega ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste olemust. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

2. Hartaga tunnustatud õigusi, mis rajanevad aluslepingute teiste osade sätetel, teostatakse neis määratletud tingimustel ja piires.

3. Hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad Euroopa inimõiguste ja põhivabaduse kaitse konventsiooniga tagatud õigustele, on samad, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. See säte ei takista liidu õiguses ulatuslikuma kaitse kehtestamist.

4. Hartaga tunnustatud põhiõigusi, nii nagu need tulenevad liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, tõlgendatakse kooskõlas nimetatud tavadega.

5. Harta sätteid, mis sisaldavad põhimõtteid, võib rakendada liidu institutsioonide, organite ja asutuste õigustloovate- ja rakendusaktidega, samuti liikmesriikide õigusaktidega, mis on ette nähtud liidu õiguse kohaldamiseks nende volituste teostamisel. Neile sätetele võib õiguslikult tugineda ainult kõnealuste aktide tõlgendamisel ja otsuste tegemisel nende õiguspärasuse kohta.

6. Hartas nimetatud siseriiklikke õigusakte ja tavaid tuleb täielikult arvesse võtta.

7. Harta tõlgendamise juhendina koostatud selgitusi võetakse asjakohaselt arvesse liidu ja liikmesriikide kohtutes.

Artikkel 53

Kaitse tase

Harta sätteid ei või tõlgendada neid inimõigusi või põhivabadusi kitsendavate või kahjustavatena, mida asjaomastes kohaldamisvaldkondades on tunnustatud rahvusvahelise õiguse ja rahvusvaheliste lepingutega, millega on ühinenud liit või kõik liikmesriigid, kaasa arvatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon, ning liikmesriikide põhiseadustega.

Artikkel 54

Õiguste kuritarvitamise keeld

Harta sätteid ei või tõlgendada nii, nagu õigustaksid need tegevust või toimingut, mille eesmärk on mõne hartaga tunnustatud õiguse või vabaduse tühistamine või selle piiramine suuremal määral, kui hartaga on ette nähtud.

*

* *

Ülaltoodud tekst võtab üle 7. detsembril 2000. aastal välja kuulutatud harta, kohandab seda ning asendab selle alates Lissaboni lepingu jõustumise kuupäevast.
